

รูปเครื่องหมายที่ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมี ๑๑ รูป เป็นรูปเครื่องหมายแทนสระ ๔ รูป คือ ' " ° ˆ และ ˘ และ เครื่องหมายประกอบการเขียน ๖ รูป คือ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ และ +

รูปตัวเลขที่ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมี ๑๐ รูป คือ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

ลักษณะรูปพยัญชนะและรูปสระมีลักษณะบางประการที่แตกต่างจากปัจจุบัน (ดูรายละเอียดในบทที่ ๓ ข้อ ก. หน้า ๓๒ และ ข้อ ข. หน้า ๓๔)

การใช้รูปอักษรเขียนคำหรือพยางค์ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบัน ๓ ลักษณะคือ การใช้รูปเชิงพยัญชนะ การใช้รูปพยัญชนะร่วมกัน และการใช้อักษรสังโยค (ดูรายละเอียดในบทที่ ๓ หน้า ๓๗-๔๒) การปรากฏลักษณะเหล่านี้พบในคำบางคำเท่านั้น จึงเข้าใจได้ว่าลักษณะ เช่นนี้เป็นการเขียนตามอักขรวิธีสมัยเก่าที่หลงเหลืออยู่

วิธีการประสมอักษรในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การประสมอักษรในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีลักษณะ เช่นเดียวกับการประสมอักษรสมัยพระเจ้าลิไท และมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบันดังนี้

๑. ความแตกต่างของการใช้พยัญชนะสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับปัจจุบันมีลักษณะเดียวคือ การสะกดการันต์ต่างกัน (ดูรายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๔๔ - ๔๕)

๒. ความแตกต่างของการใช้รูปสระมี ๔ ลักษณะคือ

- ก. รูปสระบางรูปมีรูปพยัญชนะกำกับ
- ข. เสียงสระ / ๖: / จะปรากฏหัว (๖) กำกับด้วยในคำที่มี (ร) เป็นพยัญชนะสะกด
- ค. การใช้วิสรรชนีย์ (๖) กำกับท้ายพยางค์ ซึ่งมีรูปสระอื่นกำกับอยู่แล้ว
- ง. การใช้รูปสระหลายรูปเพื่อแทนเสียงสระ เพียงเสียงเดียว
- จ. การเลือกรูปสระในคำบางคำแตกต่างกัน

๓. เครื่องหมายที่ใช้แทนสระที่ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ๕ รูปนั้น ปรากฏการใช้เฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ๓ รูป คือ เครื่องหมายฝนทอง (') ใช้แทนสระ

เสียงสระ / a / เครื่องหมายทับทรวง (") ใช้แทนเสียงสระ / ɔː /, / ɤː /, / ɔ /
 และเครื่องหมายนฤคหิต (˘) ใช้แทนเสียงสระ / ɔ / (ดูรายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๗๖-๘๐)
 ส่วนเครื่องหมายไม้ไต่คู้ (ˆ) และเครื่องหมายไม้หันอากาศ (˜) ยังคงใช้ต่อมาจนถึงปัจจุบัน

๔. รูปวรรณยุกต์ ศึกษาเฉพาะรูปวรรณยุกต์เอก (ˊ) และรูปวรรณยุกต์ (ˋ)
 พบว่ามีวิธีการใช้ไม่แน่นอน (ดูรายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๘๑-๘๓)

๕. รูปตัวเลขในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นใช้เพื่อบอกจำนวน และใช้บอกวัน เดือน ปี
 ทางจันทรคติ (ดูรายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๘๔)

ระบบการเขียนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

เมื่อรูปอักษรประกอบกันเข้าเป็นคำหรือพยางค์นั้น พบว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมี
 การสะกดการันต์ในคำที่แตกต่างจากปัจจุบัน ๔ ลักษณะ ซึ่งได้แสดงถึงระบบการเขียนในสมัยนั้น ๆ
 ดังนี้

๑. คำบางคำในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นใช้รูปพยัญชนะหรือสระต่างตัวกันกับปัจจุบัน
 รูปที่ต่างไปนั้นปัจจุบันใช้แทนเสียงเดียวกันได้ ลักษณะเช่นนี้ เป็น เพราะสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
 ไม่มีการเขียนอย่างเป็นระบบระเบียบ ไม่ได้ตกลงเรื่องการสะกดการันต์ไว้เป็นบรรทัดฐาน การ
 สะกดการันต์จึงมิได้ลงรอยเป็นรูปเดียวกัน (ดูรายละเอียดบทที่ ๖ หน้า ๑๐๒ - ๑๐๔)

๒. คำบางคำในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นใช้รูปพยัญชนะหรือสระต่างตัวกันกับปัจจุบัน
 รูปที่ต่างไปนั้นปัจจุบันใช้แทนเสียงที่ต่างกัน การเขียนเช่นนี้มีลักษณะสะท้อนการออกเสียงคำนั้น ๆ
 ในภาษาพูด อาจแสดงเสียงพูดตามปกติหรือแสดงเสียงพูดที่เพี้ยนไปเพราะเหตุต่าง ๆ ก็ได้
 (ดูรายละเอียดบทที่ ๖ หน้า ๑๐๔ - ๑๑๔)

๓. คำบางคำในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นใช้รูปสระหกหาหรือรูปแทนเสียงสระหกหาเสียง
 ในคำเดียวกัน ปัจจุบันคำนั้นใช้รูปสระรูปใดรูปหนึ่งเพียงรูปเดียวเพื่อแทนเสียงสระในคำนั้น ๆ
 ลักษณะเช่นนี้ เป็นการเขียนตามเสียงพูดซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงรูปสระและเสียงสระ
 ในคำนั้น ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนี้เอง เช่น ยุกบัค ยกกระบัตร - ยกกระบัตร (ดูราย
 ละเอียดในบทที่ ๖ หน้า ๑๑๔ - ๑๒๗)

๔. คำบางคำในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นใช้รูปสระเดียวกันในการเขียนคำที่มีความ
 หมายถึงสองความหมาย ปัจจุบันคำที่มีความหมายต่างกันสองคำนั้นจะเขียนแยกกันโดยใช้รูปสระที่

ต่างกัน เช่น เข้า เข้า - เข้า, ข้าว การเขียนเช่นนี้ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นการเขียนคำตามเสียงที่ออก แม้ว่าคำนั้นจะต่างความหมายกัน แต่ออกเสียงเดียวกันจึงใช้รูปสระเดียวกัน (ดูรายละเอียดในบทที่ ๖ หน้า ๑๒๗ - ๑๓๐)

เมื่อพิจารณาจากคำที่มีการสะกดการันต์แตกต่างจากปัจจุบันทั้ง ๔ ลักษณะนี้ สรุปได้ว่าการเขียนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังไม่มีระเบียบในการเขียนที่ยึดไว้เป็นหลักเดียวกัน การเขียนคำนั้นมุ่งที่จะถ่ายทอดจากเสียงพูดที่ใช้กันอยู่ในสมัยนั้น เพื่อสื่อความหมายมากกว่ามุ่งในเรื่องความถูกต้องตามระเบียบการเขียน เมื่อรูปคำที่บันทึกไว้มีเสียงตรงกับคำที่จะสื่อความหมายตามที่ต้องการแล้ว คำจะเขียนอย่างไรก็ได้ จึงปรากฏว่าคำ ๆ เดียวเขียนได้หลายแบบ แม้ในเอกสารฉบับเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษา เปรียบ เทียบรูปอักษรและอักขรวิธีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับปัจจุบัน เพื่อแสดงถึงระบบการเขียนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นโดยได้ศึกษาเฉพาะคำเท่านั้น ผู้วิจัยจึงใคร่จะ เสนอแนะให้ผู้สนใจศึกษาอักขรวิธีและระบบการเขียนของไทยในสมัยต่าง ๆ โดยศึกษาจากคำในสมัยนั้น ๆ เป็นสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะอักขรวิธีในสมัยนั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิวัฒนาการในระบบการเขียนของไทยได้เด่นชัดยิ่งขึ้น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย